

Phân tích Thuật toán

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN, KHU PHỐ 6, PHƯỜNG LINH TRUNG, QUẬN THỦ ĐỨC, TP. HỒ CHÍ MINH

[T] 08 3725 2002 101 | [F] 08 3725 2148 | [W] www.uit.edu.vn | [E] info@uit.edu.vn

Thuật Toán

- Một chuỗi các bước tính toán được định nghĩa rõ ràng để giải quyết một vấn đề
- Nhận vào một tập các giá trị đầu vào
- Trả về một tập các giá trị đầu ra
- Biểu diễn bằng: mã nguồn, mã giả
- Tính đúng đắn (cần thiết): kết quả trả về phản ánh đúng mong muốn của thông tin nhận vào
- Tính hiệu quả (quan trọng): độ tin cậy, tốc độ xử lý, tài nguyên sử dụng

Thuật Toán – Đánh Giá

- Một vấn đề giải quyết bởi thuật toán khác nhau
- Với mỗi thuật toán
 - Thời gian: thời gian chạy của thuật toán
 - Không gian: dung lượng bộ nhớ sử dụng
- Thời gian chạy
 - Dữ liệu đầu vào
 - Kỹ năng lập trình
 - Chương trình dịch, hệ điều hành
 - Tốc độ phép toán trên máy tính

Thuật Toán – Thời Gian Chạy

- - ▶ Phụ thuộc vào độ lớn dữ liệu đầu vào
 - ▶ Tìm một phần tử trong danh sách n phần tử
 - ▶ Sắp xếp danh sách n phần tử
 - ▶ Bài toán người giao hàng cần thăm n điểm
 - ▶ Với dữ liệu cùng độ lớn, thời gian thay đổi
 - ▶ Tìm một phần tử trong danh sách n phần tử
 - Phần tử nằm ở đầu danh sách
 - Phần tử nằm ở cuối danh sách
 - Phần tử nằm ở giữa danh sách

Thuật Toán – Thời Gian Chạy

- Phân tích thực nghiệm
 - Đo thời gian chạy thực, vẽ đồ thị, ...
 - Có kịch bản tiến hành thực nghiệm
 - Cần cài đặt thuật toán (khó, lâu)
 - Đôi khi không thể chạy hết các bộ dữ liệu
 - Để so sánh các thuật toán, phải sử dụng cùng môi trường (phần cứng & phần mềm)
 - Phù hợp cho dự đoán

Thuật Toán – Thời Gian Chạy

- Phân tích toán học
 - Ước lượng số phép toán là hàm của độ lớn dữ liệu đầu vào
 - Thông thường thông qua sử dụng mã giả
 - Xét tất cả các bộ dữ liệu đầu vào
 - Không phụ thuộc môi trường tính toán
 - Phù hợp cho cả dự đoán và giải thích
 - Thường được sử dụng để đánh giá

Thuật Toán – Thời Gian Chạy

- Trường hợp xấu nhất (thông thường)
 - Thời gian chạy lớn nhất của thuật toán trên tất cả các dữ liệu có cùng độ lớn
- Trường hợp trung bình (đôi khi)
 - Thời gian chạy trung bình của thuật toán trên tất cả các dữ liệu có cùng độ lớn
 - Khó: do phải biết phân phối xác suất của dữ liệu
- Trường hợp tốt nhất (hiếm)
 - Thời gian chạy ít nhất của thuật toán trên tất cả các dữ liệu có cùng độ lớn

Mã Giả (pseudo-code)

- Mô tả bậc cao của một thuật toán
- Cấu trúc rõ ràng hơn văn xuôi
- Không chi tiết như mã nguồn
- Được ưa thích trong biểu diễn giải thuật
- Ân đi các khía cạnh thiết kế chương trình

Algorithm arraySum(A, n):

Input: mảng A (n số nguyên)

Output: tổng các phần tử của A

$sum \leftarrow 0;$

for $i \leftarrow 0$ **to** $n-1$ **do**

$sum \leftarrow sum + A[i];$

return $currentMax;$

Phân Tích Độ Phức Tạp Thời Gian

- - ▶ Đánh giá thời gian chạy thuật toán
 - ▶ $T(n)$ = số lượng phép toán sơ cấp cần thực hiện (số học, lô-gic, so sánh)
 - ▶ Mỗi phép toán sơ cấp thực hiện trong khoảng thời gian cố định
 - ▶ Chỉ quan tâm tới tốc độ tăng của hàm $T(n)$
 - ▶ Ví dụ: $T(n) = 2n^2 + 3n + 10$

Phân Tích Độ Phức Tạp Thời Gian

Algorithm $\text{arraySum}(A,n)$:

Input: mảng A (n số nguyên)

Output: tổng các phần tử của A

$sum \leftarrow 0;$

for $i \leftarrow 0$ **to** $n-1$ **do**

$sum \leftarrow sum + A[i];$

return $sum;$

Độ Tăng Của Hàm

- - ▶ Với n là độ lớn dữ liệu đầu vào
 - ▶ Tỷ lệ tăng trưởng (chính xác):
 - ▶ $an^2 + bn + c$
 - ▶ $an + b$
 - ▶ $an \log n + bn + c$
 - ▶ Bậc tăng trưởng (xấp xỉ):
 - ▶ $an^2 + bn + c \Rightarrow$ bậc n^2
 - ▶ $an + b \Rightarrow$ bậc n
 - ▶ $an \log n + bn + c \Rightarrow$ bậc $n \log n$

Ký Hiệu Tiệm Cận (O - Ô-lớn)

- ▶ **O - – Ô-lớn (chặn trên):**

Ta nói rằng $f(n)$ là ô lớn của $g(n)$ nếu tồn tại các hằng số $c > 0$, và $n_0 > 0$ sao cho:

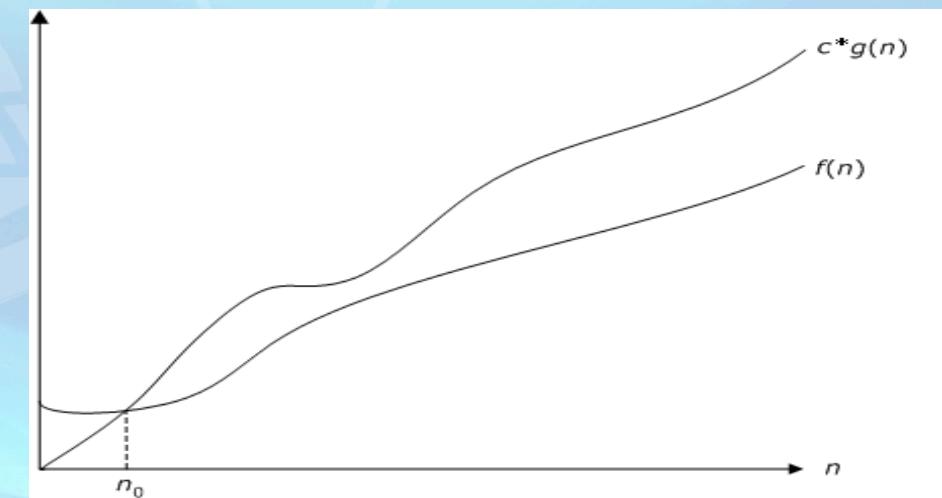
$$0 \leq f(n) \leq cg(n)$$

với mọi $n \geq n_0$

Ký hiệu: $f(n) \in O(g(n))$

- ▶ Ví dụ: $2n^2 \in O(n^3)$

Hàm không phải
giá trị

Ký Hiệu O - – Biểu Diễn Thời Gian Chạy

- - ▶ Lấy cận trên chật biểu diễn thời gian chạy của thuật toán
 - ▶ $f(n)$ là cận trên chật của $T(n)$ nếu
 - ▶ $T(n) \in O(f(n))$, và
 - ▶ Nếu $T(n) \in o(g(n))$ thì $f(n) \in O(g(n))$
 - ▶ Nói cách khác
 - ▶ Không thể tìm được một hàm $g(n)$ là cận trên của $T(n)$ mà tăng chậm hơn hàm $f(n)$

Cấp Độ Thời Gian Chạy

Ký hiệu ô lớn

Ký hiệu ô lớn	Tên gọi
$O(1)$	hằng
$O(\log n)$	logarit
$O(n)$	tuyến tính
$O(n \log n)$	nlogn
$O(n^2)$	bình phương
$O(n^3)$	lập phương
$O(n^m)$	mô
$O(n!)$	giai thừa
Ký hiệu ô lớn	Tên gọi
$O(1)$	hằng
$O(\log n)$	logarit
$O(n)$	tuyến tính
$O(n \log n)$	nlogn
$O(n^2)$	bình phương
$O(n^3)$	lập phương
$O(n^m)$	mô
$O(n!)$	giai thừa
Ký hiệu ô lớn	Tên gọi
$O(1)$	hằng
$O(\log n)$	logarit
$O(n)$	tuyến tính
$O(n \log n)$	nlogn
$O(n^2)$	bình phương
$O(n^3)$	lập phương
$O(n^m)$	mô
$O(n!)$	giai thừa
Ký hiệu ô lớn	Tên gọi
$O(1)$	hằng
$O(\log n)$	logarit
$O(n)$	tuyến tính
$O(n \log n)$	nlogn
$O(n^2)$	bình phương
$O(n^3)$	lập phương
$O(n^m)$	mô
$O(n!)$	giai thừa

Tên gọi

hằng

logarit

tuyến tính

nlogn

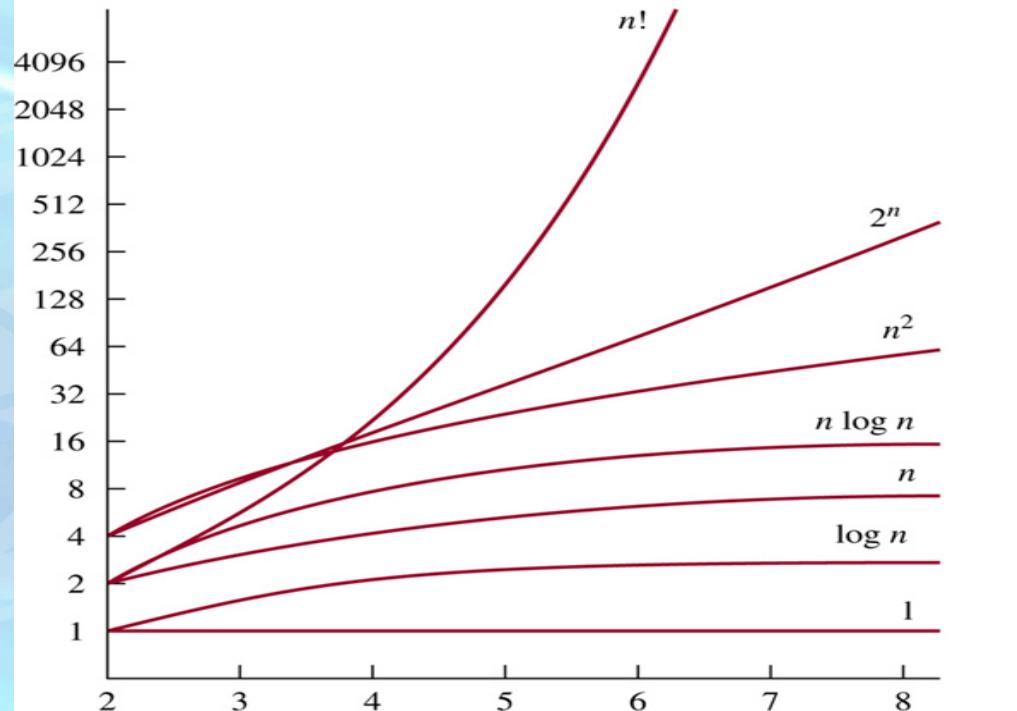
bình phương

lập phương

mô

giai thừa

© The McGraw-Hill Companies, Inc. all rights reserved.

Phân Tích Tiệm Cận Thuật Toán

- - ▶ Xác định thời gian chạy sử dụng ký hiệu O -
 - ▶ Tìm số lần các phép toán sơ cấp thực hiện nhiều nhất là hàm của độ lớn dữ liệu đầu vào
 - ▶ Miêu tả hàm này theo ký hiệu O -
 - ▶ Ví dụ:
 - ▶ Thuật toán $arraySum(A,n)$ chạy nhiều nhất $(4n + 2)$ phép toán sơ cấp
 - ▶ Ta nói thuật toán $arraySum(A,n)$ chạy trong thời gian $O(n)$

Kỹ Thuật Đánh Giá Thời Gian Chay

- Thời gian chạy các lệnh
 - Gán
 - Lựa chọn
 - Lặp
- Không đê quy so với đê quy

Thời Gian Chạy Của Các Lệnh

•

▶ Lệnh gán

X=<biểu thức>

Thời gian chạy của lệnh gán bằng thời gian thực hiện biểu thức

▶ Lệnh lựa chọn

if (điều kiện) → $T_0(n)$
lệnh 1 → $T_1(n)$

else

lệnh 2 → $T_2(n)$

Thời gian: $T_0(n) + \min(T_1(n), T_2(n))$

Thời Gian Chạy Của Các Lệnh

- ▶ Lệnh lặp: for, while, do-while

$$\sum_{i=1}^{x(n)} (T_0(n) + T_i(n))$$

$X(n)$: số vòng lặp

$T_0(n)$: điều kiện lặp

$T_i(n)$: thời gian thực hiện vòng lặp thứ i

Phân Tích Hàm Đệ Quy

- - ▶ Định nghĩa đệ quy có 2 phần
 - ▶ Phần cơ sở: định nghĩa một số phần tử đầu tiên trong chuỗi
 - ▶ Phần đệ quy
 - ▶ Ví dụ: thời gian tính hàm giai thừa
 - ▶ $T(1) \in O(1)$
 - ▶ $T(n) = T(n - 1) + O(1)$ với $n > 1$

Bài Tập

$$T_3 = O(1)$$

$$T_2 = O(n)$$

$$T_{23} = O(n) \times O(1) = O(n)$$

$$T_1 = O(n)$$

$$T_{123} = O(n) \times O(n) = O(n^2)$$

$$T_5 = O(1)$$

$$T_4 = O(n)$$

$$T_{45} = O(n) \times O(1) = O(n)$$

$$T_{12345} = T_{123} + T_{45} = O(n^2) + O(n) = O(n^2 + n) = O(n^2)$$

```
1 for (i = 0; i < n; i++)
2     for (j = 0; j < n; j++)
3         a[i][j] = 0;
4 for (i = 0; i < n; i++)
5     a[i][j] = 1;
```


Bài Tập

• $T_4 = O(1)$

$T_6 = O(1)$

$T_3 = O(1)$

$T_{3456} = O(1)$

$T_2 = O(n)$

$T_{23456} = O(n) \times O(1) = O(n)$

$T_1 = O(n)$

$T_{12345} = O(n) \times O(n) = O(n^2)$

```
1 for (i = 0; i < n; i++)
2     for (j = 0; j < n; j++)
3.         if (i == j)
4.             a[i][j] = 1;
5         else
6             a[i][j] = 0;
```


Bài Tập

•
 $T_3 = O(1)$

$T_2 = O(n)$

$T_{23} = O(n) \times O(1) = O(n)$

$T_1 = O(n)$

$T_{123} = O(n) \times O(n) = O(n^2)$

$T_5 = O(1)$

$T_4 = O(n)$

$T_{45} = O(n) \times O(1) = O(n)$

$T_{12345} = T_{123} + T_{45} = O(n^2) + O(n) = O(n^2 + n) = O(n^2)$

```
1 for (i = 0; i < n; i++)
2     for (j = 0; j < n; j++)
3         a[i][j] = 0;
4 for (i = 0; i < n; i++)
5     a[i][j] = 1;
```


Bài Tập

```
1 sum = 0
2 for (i = 0; i < n; i++)
3     for (j = i + 1; j <= n; j++)
4         for (k = 1; k < 10; k++)
5             sum = sum + i * j * k;
```


Bài Tập

```
1 sum = 0
2 for (i = 0; i < n; i++)
3     for (j = i + 1; j <= n; j++)
4         for (k = 1; k < m; k++) {
5             x = 2 * y
6             sum = sum + i * j * k;
7 }
```


Bài Tập

```
1 sum = 0
2 thisSum = 0
3 for (i = 0; i < n; i++) {
4     thisSum += a[i];
5     if (thisSum > sum)
6         sum = thisSum;
7     else
8         thisSum = sum;
9 }
```